
	CPC BELGELENDİRME MUAYENE VE DENEY HİZMETLERİ TİC. LTD. ŞTİ.		
	KARBON AYAK İZİ DOĞRULAMA PROSEDÜRÜ		
	Doküman	İlk Yayın Tarihi	Revizyon No
	P.59	10.01.2022	04
			Revizyon Tarihi
			03.01.2024

YAYIN TARİHİ	REV. NO	REV. TARİHİ	AÇIKLAMA
10.01.2022	01	10.01.2023	Rehber doküman R.40.13'e göre düzenlemeler yapılmıştır. Sadeleştirme yapılmıştır.
10.01.2022	02	15.08.2023	Doğrulama Bulguların Değerlendirilmesi başlığı eklenmiş ve 5.14.2 başlığı detaylandırılmıştır.
10.01.2022	03	30.10.2023	Karbon ayak izi doğrulama çalışmaları kapsamında çoklu sahaların planlanması, saha çalışmasında ziyaret edilmesi gereken birimlere ilişkin bilgiler düzenlenmiştir.
10.01.2022	04	03.01.2024	Çoklu sahaların anlaşılabilmesi için ek olarak ifade eklenmiştir.

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN	SAYFA NO
		1/13

	CPC BELGELENDİRME MUAYENE VE DENEY HİZMETLERİ TİC. LTD. ŞTİ.			
	KARBON AYAK İZİ DOĞRULAMA PROSEDÜRÜ			
	Doküman	İlk Yayın Tarihi	Revizyon No	Revizyon Tarihi
	P.59	10.01.2022	04	03.01.2024

1.AMAÇ

İşletme tarafından hazırlanan Karbon Ayak İzi Envanter Raporlarının maddi hatalar içermediğini makul bir güven seviyesinde belirten bir doğrulama raporu oluşturmak.

2.SORUMLULUKLAR

Bu prosedürün uygulanmasından Sera Gazı Doğrulama Birimi sorumludur. Sera gazı doğrulama birimi kısaca doğrulama birimi olarak anılacaktır. Bu prosedür Müşteri (İşletme) ile imzalanan sözleşmenin bir ekidir. İşletme, sözleşme eki olarak bu prosedürdeki şartlara CPC kuralı olarak uymak zorundadır.

3.TANIMLAR

Küresel Isınma Potansiyeli (KİP): Günümüz atmosferinde, belirli bir zaman diliminde, belirli bir sera gazının birim ağırlığının anlık emisyonunu takiben karbondioksit göre ışıma gücünü ölçümleyen ve sera gazlarının ışıma özelliklerini esas alan gösterge,

Sera Gazı Emisyonu veya Uzaklaştırma Faktörü: Sera Gazı emisyonları veya Sera Gazı uzaklaştırmaları ile sera gazı aktivite verileriyle ilgili katsayı,

Sera Gazı Programı: Sera gazı emisyonlarını, sera gazı uzaklaştırmalarını, sera gazı emisyon azaltımlarını veya sera gazı uzaklaştırma iyileştirmelerini kaydeden, hesaplayan veya yöneten gönüllü veya zorunlu uluslararası, ulusal veya alt ulusal sistem veya plan kuruluş dışında veya sera gazı projesi,

Doğrulayıcı: Bir doğrulamanın gerçekleştirilmesi ve raporlanmasından sorumlu yetkin ve tarafsız kişi,

Validatör: Bir validasyonun gerçekleştirilmesi ve raporlanmasından sorumlu yetkin ve tarafsız kişi,

Sera Gazı Yutağı: Atmosferden bir sera gazını uzaklaştıran süreç,

Sera Gazı Uzaklaştırma: Bir sera gazının atmosferden sera gazı yutakları tarafından çekilmesi

Sera Gazı Rezervuarı: Atmosfer dışında, sera gazlarını biriktirme ve bunları depolama ve salma kabiliyetine sahip bileşen,

Sera Gazı Depolama: Yakalanan sera gazlarının atmosfere ulaşmaması için tutma süreci,

Sera Gazı Projesi: Bir sera gazı temel çizgisinin koşullarını değiştiren ve sera gazı emisyon azaltımlarına veya sera gazı uzaklaştırma iyileştirmelerine neden olan faaliyet veya faaliyetler,

Sera Gazı Envanteri: Sera gazı kaynakları, sera gazı yutakları ve sera gazı rezervuarları ve bunların nicel sera gazı emisyonları ve sera gazı uzaklaştırmaları,

Temel Yıl: Sera gazı emisyonlarını veya sera gazı uzaklaştırmalarını veya diğer sera gazı ile ilgili bilgileri zaman içinde karşılaştırmak amacıyla tanımlanan belirli, tarihsel dönem,

Validasyon: Gelecekteki faaliyetlerin sonuçları hakkında bir beyanı destekleyen varsayımların, sınırlamaların ve yöntemlerin makullüğünü değerlendirme süreci,

Doğrulama: Bir beyanın maddi olarak doğru olup olmadığını ve kriterlere uygun olup olmadığını belirlemek için bir geçmiş veri ve bilgi beyanını değerlendirme sürecini ifade eder.

4.UYGULAMA

CPC Programı; TS ISO 14064, TS ISO 14065 standartları çerçevesinde hazırlanmıştır.

TS ISO 14064 standartlarına göre doğrulama süreci sorumluluğu ve programı değiştirme yetkisi CPC 'dedir. SGE Raporları Doğrulama Prosedürü işletmelerle mail yoluyla ya da web sitesinden paylaşılacaktır.

CPC, SGE Raporlarının Doğrulaması sürecini 5 Aşamada gerçekleştirmektedir. İşletmecilerin bu aşamalara uyması zorunludur.

4.1 KARBON AYAK İZİ ENVANTER RAPORLARININ DOĞRULANMASI DEĞERLENDİRMESİ

1.Aşama: Başvuru / Kontrol

- Başvurunun Alınması
- Başvurunun ve Alınan Dokümanların İncelenmesi
- Sözleşme Öncesi Değerlendirme
- Doğrulama Süresinin ve Ekibinin Belirlenmesi

2.Aşama: Kabul/ Sözleşme

- Sözleşmenin Karşılıklı Onaylanması

3.Aşama: Saha Ziyareti /Analizler (Doğrulama)

- Stratejik Analiz Saha Ziyareti (Gerek Duyulursa)
- Risk Analizi

4.Aşama: Doğrulama Planı-Doğrulama Saha Ziyareti

- Doğrulama Planı

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN	SAYFA NO
		2/13

	CPC BELGELENDİRME MUAYENE VE DENEY HİZMETLERİ TİC. LTD. ŞTİ.		
	KARBON AYAK İZİ DOĞRULAMA PROSEDÜRÜ		
	Doküman	İlk Yayın Tarihi	Revizyon No
	P.59	10.01.2022	04
			Revizyon Tarihi
			03.01.2024

- Kanıt Toplama Planı
- Doğrulama Saha Ziyareti
- Analitik Prosedürler
- Veri Doğrulama
- Belirsizlik Değerlendirmesi

5.Aşama: Doğrulama Raporu

- Sera Gazı Beyanının Değerlendirilmesi
- Sonuç ve Taslak Görüş
- Bağımsız Gözden Geçirme
- Doğrulama Kayıtları
- Doğrulama Raporu

4.2 BAŞVURUNUN ALINMASI

Karbon Ayak İzi Emisyon Raporu Doğrulama Hizmeti almak isteyen başvuru sahibi, CPC' ye başvuru formu ile başvuruda bulunur. (www.cpcert.org) ya da İşletme, F.254 Karbon Ayak İzi Doğrulama Başvuru Formu ile birlikte istenilen dokümanları ulaştırmakla sorumludur. Başvuru ile istenilen dokümanların bilgisi başvuru formunun ekinde yer almaktadır.

4.3 SÖZLEŞME ÖNCESİ DEĞERLENDİRME

Doğrulama birimi, doğrulama görevini üstlenmeden önce aşağıdaki konularda değerlendirmeyi F.264 Karbon Ayak İzi Başvuru Kontrol, Ekip ve Süre Formu ile yapar.

- Doğrulama işinin, kendi yetkisi kapsamında olup olmadığı,
- Yapılacak sözleşme için sözleşme tipi, amaç (doğrulama/geçerli kılma), kapsam (sınır, dönem) ve kriterler (önemlilik, güvence düzeyi),
- Tesis için Karbon ayak izi süreç hedefleri,
- Sera Gazı Emisyon Raporunun doğrulanması süreci ile ilgili iş riskleri,
- İşletme tarafından temin edilen bilgiler,
- Tesisin ve faaliyetlerin karmaşıklık seviyesine uygun niteliklere sahip doğrulama ekibi oluşturmak için kendi bünyesinde gerekli yetkinlik, personel ve kaynaklara sahip olup olmadığını ve ayrıca belirlenen süre içinde doğrulama faaliyetlerini başarılı şekilde tamamlamak için kapasitesinin yeterli olup olmadığını,
- Oluşturulacak doğrulama ekibinin, bahse konu tesise dair doğrulama faaliyetlerini başarılı şekilde tamamlamak için kapasitesinin yeterli olup olmadığı,
- Doğrulamayı gereken şekilde yürütmek için doğrulama süresi.

4.4 SÖZLEŞME

Başvuru kontrolü sonrasında başvurunun kabul edilebilir olduğu ile ilgili olarak başvuru sahibi yazılı/e- mail ile bilgilendirilir. Sonrasında işletme ile karşılıklı olarak F.255 sözleşme formu imzalanır.

4.5 DOĞRULAMA SÜRESİNİN VE EKİBİNİN BELİRLENMESİ

Doğrulama süresi T.02 Tetkik ve Doğrulama Sürelerini Belirleme Talimatına göre ve doğrulama ekibi P.39 Doğrulayıcı ve Uzman Seçme, Değerlendirme Prosedürüne göre belirlenir.

Doğrulama ekibi doğrulama faaliyetlerini gerçekleştirirken aşağıdaki tekniklerden bir veya daha fazlasını kullanır;

- Gözlem;
- Soruşturma;
- Analitik testler;
- Onay;
- Yeniden hesaplama;
- Muayene;
- Geri izleme;
- İzleme;
- Kontrol testi;
- Örnekleme;
- Tahmin testi;
- Çapraz kontrol;
- Uzlaşma.

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN	SAYFA NO
		3/13

	CPC BELGELENDİRME MUAYENE VE DENEY HİZMETLERİ TİC. LTD. ŞTİ.		
	KARBON AYAK İZİ DOĞRULAMA PROSEDÜRÜ		
	Doküman	İlk Yayın Tarihi	Revizyon No
	P.59	10.01.2022	04
		Revizyon Tarihi	03.01.2024

CPC doğrulamalarına gözlemciler katılabilir. Doğrulama ekibi, gözlemciler tarafından doğrulama sonucunun ve doğrulama süreçlerinin etkilenmemesini CPC garanti altına alır. Gözlemciler, müşteri personeli, danışmanlar, tanık denetim yapan akreditasyon kuruluşu personeli, CPC doğrulayıcıları, aday doğrulayıcıları ve değerlendiricileri, yasal merci personeli olabilir.

Doğrulama ekip ve zaman bilgileri müşteriye saha ve ofis çalışmaları başlamadan önce itiraz edebilecekleri zaman tanınacak şekilde iletilir. Doğrulama ekip ve zaman bilgilerinin müşteriye iletilmesini takiben üç gün içerisinde itiraz gelmemesi durumunda onaylanmış kabul edilir. İtiraz edilmesi durumunda itiraz gerekçeleri SGE Müdürü tarafından değerlendirilir. Gerekçelerin haklı bulunması durumunda yeniden ekip ve/veya süre planlaması yapılır. Bu konuda kuruluşun büyüklüğü, yakınlığı ve iletişim kolaylığı göz önünde tutulur.

4.5.1 Çoklu Saha İçeren Doğrulama Çalışmaları

Bir kuruluş içerisinde çoklu saha içeren envanterinin doğrulamasını talep ettiğinde proses analiz saha çalışması tasarlanırken aşağıdaki adımlar izlenir. Stratejik analiz çalışması gerekli görülmesi durumunda emisyonların en yüksek çıktığı tesis sahasında, **diğer tesisleri için ise** ofiste gerçekleştirilecektir.

- Tesisler faaliyet olarak gruplandırılır, her faaliyet grubundan en az 1 adet proses analiz saha çalışması T.02 Tetkik ve Doğrulama Süreleri Talimatı Tablo 1, 3. Sütündeki süreler **saha ziyareti yapılması planlanan** her bir tesis için dikkate alınarak gerçekleştirilir. Her bir faaliyet grubundan birden fazla tesis olması durumunda aşağıdaki tabloda risk puanı en yüksek çıkan tesislere saha ziyareti gerçekleştirilecektir. **Bu değerlendirme başvuru kontrol aşamasında gerçekleştirilir. Tablo 1 deki ofis süreleri her bir tesis için dikkate alınacaktır.**

	Tesis 1	Tesis 2	Tesis 3	Tesis x
Tesisin oluşturmuş olduğu risk analizinin yeterliliği (1:yeterli, 2:orta, 3:yetersiz)				
Kanıt toplama kolaylığı (1:kolay, 2:orta, 3:zor)				
Emisyonların sayısallaştırılmasının kolaylığı (1:kolay, 2:orta, 3:zor)				
Tesisin emisyonunun genel emisyonu oranı (1:%20 ye kadar, 2:%40 a kadar, 3:%60 a kadar, 4: %80 e kadar, 5:%100 e kadar)				
Daha önce doğrulama çalışmasının yapılmış olması (1:yapıldıysa, 2:yapılmadıysa)				
F.264 Başvuru Kontrol Formunda belirlenen doğrulama riski çerçevesinde saha ziyareti gerekliliği (1:gerekli değil, 5:gerekli)				
Tesiste TS EN ISO IEC 27001 Yönetim Sistemi Mevcut mu? (1:mevcut, 2:mevcut değil)				

4.6 ÖZEL GEREKSİNİMLER

4.6.1 Doğrulayıcı İletişimi

Doğrulayıcı, mümkün olan en kısa sürede açıklama taleplerini, önemli yanlış beyanları ve uygunsuzlukları F.186 Doğrulama Tespit Edilen Problemler Formu ile sorumlu tarafa bildirir. Sera gazı beyanında yapılacak önemli bir düzenleme varsa, doğrulayıcı, bu durumu sorumlu tarafa F.186 formu ile bildirir.

Doğrulayıcının kararına göre, sorumlu taraf makul bir sürede uygun şekilde yanıt vermezse doğrulayıcı, müşteriye bilgilendirecektir. (Sorumlu taraf ile müşteri farklıysa)

Doğrulayıcıya göre müşteri makul bir sürede uygun şekilde yanıt vermezse doğrulayıcı aşağıdaki durumlardan birini seçer;

- Değiştirilmiş veya olumsuz bir doğrulama görüşü yayınlamak veya
- Doğrulamadan çekilmek.

Doğrulayıcı, önemli olmayan yanlış beyanları sorumlu tarafa F.186 formu ile bildirir.

4.6.2 Kanıtların Yeterliliği

Doğrulayıcı, sera gazı beyanını desteklemek için yeterli bilgi olmadığını belirlerse, ek bilgi talep eder. Yeterli bilgi elde edilemezse ve doğrulayıcının bir sonuca varması için bilgi gerekliyse, doğrulayıcı doğrulamaya devam etmez ve görüş bildirmez.

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN	SAYFA NO
		4/13

	CPC BELGELENDİRME MUAYENE VE DENEY HİZMETLERİ TİC. LTD. ŞTİ.			
	KARBON AYAK İZİ DOĞRULAMA PROSEDÜRÜ			
	Doküman	İlk Yayın Tarihi	Revizyon No	Revizyon Tarihi
	P.59	10.01.2022	04	03.01.2024

4.6.3 Kasıtlı Yanlış Beyan

Doğrulamayıcının, sorumlu tarafın kasıtlı olarak yanlış beyanda bulunduğu veya yasalara ve yönetmeliklere uymadığına inanmasına neden olan bir konu dikkatini çekerse, doğrulamayıcı konuyu mümkün olan en kısa sürede uygun taraflara iletir.

4.6.4 Güven Seviyesi

Önemlilik seviyesi, uygulanan sera gazı emisyon programında aksi belirtilmedikçe veya herhangi bir özel sera gazı emisyon programının dikkate alınmadığı durumda en fazla %5 olarak uygulanır.

4.6.5 Verilerin Kalitesi

Emisyonların sayısallaştırılmasında kullanılan verilerin üst seviyede (%95 güven aralığında) sağlamlığa sahip olduğu ve istatistiki olarak tutarlı olduğu teyit edilmelidir. Bu maksatla eğer bir kaynak akışı için faaliyet verileri ölçüm cihazları ile elde ediliyorsa bu veri setinin kullanılmalıdır. Daha güvenilir veri setleri varken ikincil veri setleri faaliyet verisi ve emisyon miktarının tayininde kullanılmamalıdır. İkincil veri setleri, birincil veri setinin mantıklı ve tutarlı olduğunun kontrolünde kullanılabilir, bu şekilde verilerin doğrulaması veya analitik prosedürler yolu ile tutarlılığı gözden geçirilebilir.

Emisyon miktarının hesaplaması yapılırken kullanılan emisyon faktörleri içinde aynı durum geçerlidir. Eğer ki, akredite bir deney sonucu ile elde edilmiş bir emisyon faktörü varsa aynı kaynak akışı için tablolarda verilen emisyon faktörleri kullanılmamalı ve hesaplamada deney sonucu dikkate alınmalıdır.

Emisyon faktörleri için kullanılan tablolar, yukarı da belirtildiği üzere makul güven seviyesine uygun olarak hazırlanmış olmalıdır. Bu sebeple bilimsel olarak hazırlanmış ve tüm dünyaca uygulamalarda kabul görmüş veya kamu otoriteleri tarafından hazırlanmış tabloların kullanılması esastır.

4.6.6 Direkt ve Dolaylı Emisyonların Kategorileştirilmesi

İşletmenin (organizasyon), emisyonları doğru ve tutarlı bir şekilde kategorileştirdiğini mesleki şüphecilik, makul güven seviyesi, önemlilik seviyesi ve TS EN ISO 14064-1 Ek B'de yer alan ve bu dokümanın Ek 1'inde belirtilen unsurları da dikkate alarak teyit edilmeli ve bu şekilde emisyonların çift sayısallaştırılmadığından ve göz ardı edilmediğinden emin olunulmalıdır.

5. DOĞRULAMA

5.1 STRATEJİK ANALİZ SAHA ZİYARETİ

Stratejik Analiz sürecinde saha ziyareti için bir baş doğrulamayıcı veya doğrulamayıcı görevlendirilir. Doğrulamayıcı, organizasyonun, projenin veya ürünün faaliyetlerini ve karmaşıklığını anlamak ve doğrulama faaliyetlerinin niteliğini ve kapsamını belirlemek için stratejik bir analiz gerçekleştirecektir. Stratejik analiz çalışması gerekli duyulması durumunda sahada da gerçekleştirilebilir.

Stratejik analiz aşağıdakileri dikkate alacaktır:

- ilgili sektör bilgileri,
- tesis (ler)in veya proje veya ürünün operasyonlarının niteliği,
- uygulanabilir düzenleyici ve/veya sera gazı programı gereklilikleri dahil olmak üzere kriterlerin gereklilikleri,
- nitel ve nicel bileşenler de dahil olmak üzere, hedeflenen kullanıcının önemlilik eşiği,
- sera gazı beyanının muhtemel doğruluğu ve eksiksizliği,
- sera gazı beyanının kapsamı ve ilgili sınırlar,
- veriler için zaman sınırı,
- emisyon kaynakları, yutakları, rezervuarları ve bunların genel sera gazı beyanına katkısı,
- önceki raporlama döneminden itibaren sera gazı emisyonları, uzaklaştırmaları ve rezervuar miktarlarındaki değişiklikler,

Not 1: Değişen bir rezervuar örneği, dikkate alınan zaman aralığında değişen bir karbon stoğuna sahip bir rezervuardır.

- miktar belirleme ve raporlama yöntemlerinin uygunluğu ve her türlü değişiklik,
- sera gazı bilgi kaynakları;
- veri yönetimi bilgi sistemi ve kontrolleri;
- sorumlu tarafın raporlama verilerinin ve destekleyici süreçlerin yönetim gözetimi,
- sorumlu tarafın sera gazı bilgileri ve beyanı için kanıtların mevcudiyeti,
- önceki doğrulamaların sonuçları,
- duyarlılık veya belirsizlik analizinin sonuçları,
- tahsis yaklaşımı,
- sera gazlarının türü,
- uygulanan izleme metodolojisi (sera gazlarının doğrudan ölçümü veya aktivite ve hesaplama verilerinin dolaylı ölçümü);
- diğer ilgili bilgiler.

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN	SAYFA NO
		5/13

	CPC BELGELENDİRME MUAYENE VE DENEY HİZMETLERİ TİC. LTD. ŞTİ.			
	KARBON AYAK İZİ DOĞRULAMA PROSEDÜRÜ			
	Doküman	İlk Yayın Tarihi	Revizyon No	Revizyon Tarihi
	P.59	10.01.2022	04	03.01.2024

Yukarıda a) ile t) arasında yer alan bilgilerin bir kısmı veya tamamı, bir kuruluşun veya projenin izleme planına dahil edilebilir.

Stratejik analizin sonuçları risk değerlendirmesinde kullanılacaktır. Doğrulayıcı yukarıda belirtilen hususları L.94 Stratejik Analiz ve Doküman Kontrol Listesi ile değerlendirir.

5.2 RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Doğrulayıcı, önemli bir yanlışlık veya kriterlere uygunsuzluk riskini belirlemek için sera gazı beyanının bir risk değerlendirmesini gerçekleştirecektir. Risk değerlendirmesi, önemlilik değerlendirmesinin sonuçlarını dikkate alacaktır. Dahili riskler, kontrol riskleri ve tespit riskleri, sera gazı beyanı için tanımlanacak ve değerlendirilecektir. Bu riskler aşağıdaki hususlar çerçevesinde tanımlanmalıdır:

- a) emisyonlar ve uzaklaştırmalar için: oluşum, tamlık, doğruluk, kesme ve sınıflandırma,
- b) depolama için: mevcudiyet, haklar ve yükümlülükler, eksiksizlik ve doğruluk ve tahsis.

Risk değerlendirmesi aşağıdakileri dikkate alacaktır:

- a) Sera gazı beyanında kasıtlı olarak yanlış beyan olasılığı;
- b) emisyon kaynaklarının genel sera gazı beyanı ve önemlilik üzerindeki nispi etkisi,
- c) potansiyel olarak önemli bir emisyon kaynağının atlanma olasılığı,
- d) sorumlu taraf için normal iş akışı dışında olan veya olağandışı görünen herhangi bir önemli emisyon olup olmadığı,
- e) bir kuruluşa, tesise, projeye veya ürüne özgü operasyonların doğası,
- f) organizasyonel veya proje sınırlarının veya ürün sistem sınırlarının belirlenmesindeki karmaşıklık derecesi ve ilgili tarafların dahil olup olmadığı,
- g) önceki dönemlerden herhangi bir değişiklik,
- h) sera gazı beyanının içeriği üzerinde doğrudan etkisi olabilecek geçerli yasa ve yönetmeliklere uyulmama olasılığı,
- i) emisyonları ve emisyon raporlamasını etkileyebilecek önemli ekonomik veya düzenleyici değişiklikler,
- j) sera gazı verilerinin seçimi, kalitesi ve kaynakları,
- k) mevcut belgelerin ayrıntı düzeyi,
- l) nicelme yöntemlerinin doğası ve karmaşıklığı,
- m) emisyonların nicelleştirilmesindeki öznellik derecesi,
- n) herhangi bir önemli tahmin ve bunların dayandığı veriler,
- o) veri yönetimi bilgi sistemi ve kontrollerinin özellikleri,
- p) sorumlu tarafın kontrol sisteminin hataları veya eksiklikleri belirleme ve önlemedeki görünür etkinliği,
- q) sera gazı verilerini izlemek ve raporlamak için kullanılan herhangi bir kontrol,
- r) personelin deneyimi, becerileri ve eğitimi.

Doğrulayıcı risk analizi yaparken F.164 Veri Akış, Risk Analizi ve Örneklem Formunu kullanır. Doğrulayıcı, risk değerlendirmesi için veri ve bilgi elde etmek için bir ilk saha ziyareti gerçekleştirebilir.

Risk değerlendirmesi, doğrulama ve kanıt toplama planlarının geliştirilmesinde kullanılır. Aşağıda belirtilen risk değerlendirmesi çıktıları doğrulamanın nasıl planlandığını ele alabilir;

- a) Sera gazı kaynak, yutak ve rezervuarları,
- b) Sınırlar,
- c) Veri yönetim detayları,
- d) Yönetim kontrolleri.

5.3 ANALİTİK PROSEDÜR

Doğrulayıcı, diğer risk alanlarını belirlemek için üst düzey analitik prosedürler uygulayabilir. Bu üst düzey analitik prosedürler şunları içerebilir:

- a) sera gazı emisyon yoğunluğundaki değişikliklerin değerlendirilmesi;
- b) sera gazı emisyonlarında, uzaklaştırmalarında ve depolamasında zaman içinde meydana gelen değişikliklerin değerlendirilmesi;
- c) rapor edilen emisyonlara karşı beklenen sera gazı emisyonlarının uzaklaştırmalarının ve depolamanın değerlendirilmesi.

Üst düzey analitik prosedürler, beyan düzeyinde gerçekleştirilir ve emisyonları endüstri düzeyinde kıyaslamalar yapılabilir.

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN	SAYFA NO
		6/13

	CPC BELGELENDİRME MUAYENE VE DENEY HİZMETLERİ TİC. LTD. ŞTİ.		
	KARBON AYAK İZİ DOĞRULAMA PROSEDÜRÜ		
	Doküman	İlk Yayın Tarihi	Revizyon No
	P.59	10.01.2022	04
			Revizyon Tarihi
			03.01.2024

5.4 KANIT TOPLAMA FAALİYETLERİ

Doğrulamayı, sonucun dayandırılacağı yeterli ve uygun kanıtları toplamak için kanıt toplama faaliyetleri tasarlar. Yanlış beyan riski ne kadar yüksekse, doğrulamayı ikna edici kanıtlar toplamakla sorumludur. Doğrulamayı, kanıt toplama faaliyetlerini tasarlar. Dahili risk ve tespit riskini dikkate alır.

Doğrulamayı, malzeme emisyonları, uzaklaştırmalar ve/veya depolama için veri izlerinin varlığını belirlemek için kanıt toplama faaliyetleri tasarlayacaktır. Sera gazı beyanının standart ve kriterlere uygun olup olmadığını kanıt toplama faaliyetleri geliştirilerek test edecektir.

Sera gazı bilgi sistemi ve kontrollerinin tasarımını ve etkinliğini değerlendiren kanıt toplama faaliyetleri aşağıdakileri dikkate alacaktır:

- Sera gazı veri ve bilgilerinin seçimi ve yönetimi;
- Sera gazı verilerini ve bilgilerini toplama, işleme, birleştirme ve raporlama süreçleri;
- Sera gazı veri ve bilgilerinin geçerliliğini ve doğruluğunu sağlayan sistemler ve süreçler;
- Sera gazı bilgi sisteminin tasarımı ve bakımı;
- Veri kalitesini sağlamaya yönelik faaliyetler de dahil olmak üzere sera gazı bilgi sistemini destekleyen sistemler, süreçler ve personel;
- Alet bakımı ve kalibrasyonunun sonuçları;
- Mevcut ve uygunsa, önceki doğrulamaların sonuçları.

5.5 VERİ DOĞRULAMA FAALİYETLERİ VE TEKNİKLERİ

5.5.1 Analitik Testler

Analitik testleri tasarlar. Gerçekleştirirken doğrulamayı aşağıdakiler dikkate alınır:

- analitik testin tanımlanan riski azaltma veya hafifletme kabiliyeti;
- analiz edilecek verilerin güvenilirliği;
- Analitik testin önemli yanlışlıkları belirleme olasılığı.

Analitik testler, ilgili diğer bilgilerle tutarsız olan veya beklentilerden önemli ölçüde farklılık gösteren dalgalanmaları veya ilişkileri tespit ederse, doğrulamayı, ek kanıtlar elde ederek ve diğer kanıt toplama faaliyetlerini gerçekleştirerek bu tür farklılıklar araştırılır.

5.5.2 Kontrol Testleri

Doğrulamayı, kontrollerin işleyiş etkinliğini test etmek için kanıt toplama faaliyetlerini tasarlamalı ve uygulamalıdır. Sapmalar tespit edilirse, doğrulamayı, sapmaların bu kontrollere güvenme kabiliyetini etkileyip etkilemediğini, ek kontrol testinin gerekli olup olmadığını ve başka tür kanıt toplama faaliyetlerinin uygulanmasının gerekip gerekmediğini değerlendirmelidir.

5.5.3 Tahmin Testleri

Risk değerlendirmesi, genel sera gazı beyanı üzerinde önemli etkiye sahip olacak tahmini yaklaşımı belirlediyse, uygulanan yaklaşımın aşağıdaki maddeler ışığında L.93 Karbon Ayak İzi Doğrulama Soru Listesi ile uygunluğunu değerlendirir.

- tahmin metodolojisinin uygunluğu;
- tahmindeki varsayımların uygulanabilirliği;
- tahminde kullanılan verilerin kalitesi.

Doğrulamayı, tahminin nasıl yapıldığına ilişkin kontrollerin işleyiş etkinliğini test eden kanıt toplama faaliyetleri gerçekleştirmelidir. Doğrulamayı, bu faaliyetlerin ve karmaşıklığın anlaşılması için kanıt toplama planını stratejik analiz çalışmasında oluşturacaktır.

Doğrulamayı, varsa, tahminlerin kriterlere uygun olup olmadığını ve tahmin yapma yöntemlerinin:

- önceki dönemlerden tutarlı bir şekilde uygulanmış olması;
- önceki dönemlerden değiştirilip değiştirilmediğini değerlendirir.

5.6 SAHA ZİYARETLERİ

Aşağıdaki durumlardan herhangi biri altında bir saha veya tesis ziyareti gerçekleştirilir:

- ilk doğrulama;
- doğrulamayıcının önceki doğrulama faaliyetleri ve sonuçları hakkında bilgi sahibi olmadığı müteakip doğrulama;

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN	SAYFA NO
		7/13

	CPC BELGELENDİRME MUAYENE VE DENEY HİZMETLERİ TİC. LTD. ŞTİ.			
	KARBON AYAK İZİ DOĞRULAMA PROSEDÜRÜ			
	Doküman	İlk Yayın Tarihi	Revizyon No	Revizyon Tarihi
	P.59	10.01.2022	04	03.01.2024

- c) bir sahanın veya tesisin mülkiyetinin değiştiği ve saha veya tesisin emisyonlarının, uzaklaştırılmasının ve depolanmasının sera gazı beyanı için önemli olduğu durumlarda doğrulama;
- d) doğrulama sırasında bir sahayı veya tesisi ziyaret etme ihtiyacını gösteren yanlışlıklar tespit edildiğinde;
- e) önceki doğrulanmış sera gazı beyanından bu yana emisyonlarda, çıkarmalarda ve depolamada açıklanamayan malzeme değişiklikleri var ise;
- f) sera gazı beyanı için önemli olan sera gazı kaynak, yutak ve rezervuarlarının bir sahasının veya tesisinin eklenmesi;
- g) raporlamanın kapsamı veya sınırındaki önemli değişiklikler;
- h) belirli saha veya tesisi içeren veri yönetiminde önemli değişiklikler.

Doğrulayıcı, risk değerlendirmesi ve kanıt toplama planının sonuçlarına dayanarak ve aynı saha veya tesise yapılan herhangi bir ön doğrulamanın sonuçlarını dikkate alarak, yukarıda a ile h)'de belirtilen koşulların saha veya tesis ziyareti gerektirmediğini belirleyebilir.

Doğrulayıcı bir saha veya tesis ziyaretinin gerekli olmadığını belirlerse, doğrulayıcı kararın gerekçesini gerekçelendirmeli ve saha ziyaretinden önce CPC 'ye L.94 Stratejik Analiz ve Doküman Kontrol Listesi ile bilgi vermelidir.

Doğrulayıcı saha ziyaretinde aşağıdaki maddeleri değerlendirmek üzere kanıt toplayacaktır.

- a) sera gazı kaynak, yutak, rezervuarlarıyla ilgili operasyonlar ve faaliyetler;
- b) veri yönetimi ve kontrol sistemleri;
- c) fiziksel altyapı;
- d) uygulanabilir kalibrasyon ve izleme bilgilerinin izlenebilirliğini sağlamak için ölçüm cihazları ve aletleri gibi ekipman;
- e) ekipman türleri ve destekleyici varsayımlar ve hesaplamalar (örneğin, emisyon hesaplamaları için bir temel olarak kullanılan üretici bilgilerinin kurulu ekipmanla eşleştiğinin doğrulanması);
- f) emisyonları etkileyen süreçler ve malzeme akışları;
- g) kapsam ve sınırlar;
- h) operasyonel ve veri toplama prosedürlerine uygunluk;
- i) önemliliği etkileme potansiyeli olan personel faaliyetleri;
- j) numune alma ekipmanı ve numune alma metodolojileri;
- k) sorumlu tarafça belirlenen veya kriterlerde belirtilen gerekliliklere karşı izleme uygulamaları;
- l) sera gazı verilerinin, emisyonların ve uygulanabilir olduğunda emisyon azaltımları ve giderme iyileştirmelerinin belirlenmesinde yapılan hesaplamalar ve varsayımlar;
- m) rapor edilen izleme parametrelerindeki hataları veya eksiklikleri önlemek veya belirlemek ve düzeltmek için yürürlükte olan kalite kontrol ve kalite güvence prosedürleri.

Saha ziyareti gerçekleştirilirken aşağıdaki kısımlar kuruluş ve operasyonel sınırlar dahilindeyse muhakkak yerinde görülecektir;

- Bilgi İşlem,
- Satın alma ve/veya Muhasebe ve/veya Satış,
- Sera Gazı Faaliyet Verilerinin tespit edilmesine Kullanılan Ölçüm Cihazlarının tamamı,
- Hesaplama faktörleri tespitinde ya da emisyon hesaplamalarında tesis kendi akredite olmayan analiz laboratuvarı sonuçlarını kullanıyor ise tesis laboratuvarı,
- Sera Gazı/Karbon Ayak İzi Yönetim Birimi,
- Mevcutsa Üretim

5.7 Doğrulama Planı

Doğrulayıcı, aşağıdaki maddeler kapsamında F.258 Karbon Ayak İzi Plan Formu ile doğrulama planını oluşturur. Doğrulama planı, doğrulama sırasında gerektiği şekilde revize edilecektir.

Doğrulama planı aşağıdakileri ele alacaktır:

- a) kapsam ve hedefler;
- b) doğrulama ekibinin ve ekipteki rollerinin belirlenmesi;
- c) müşteri/sorumlu taraf irtibatı;
- d) doğrulama faaliyetlerinin programı;
- e) güvence düzeyi;
- f) doğrulama kriterleri;
- g) önemlilik;
- h) saha ziyaretleri için program.

F.258 Plan formu sorumlu tarafa en az 3 gün öncesinden mail yoluyla bildirir.

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN	SAYFA NO
		8/13

	CPC BELGELENDİRME MUAYENE VE DENEY HİZMETLERİ TİC. LTD. ŞTİ.		
	KARBON AYAK İZİ DOĞRULAMA PROSEDÜRÜ		
	Doküman	İlk Yayın Tarihi	Revizyon No
	P.59	10.01.2022	04
			Revizyon Tarihi
			03.01.2024

5.8 Kanıt Toplama Planı

Doğrulamayı risk değerlendirmesinden yola çıkarak, doğrulama riskini kabul edilebilir düzeye indirecek şekilde kanıt toplama planı oluşturulur. Kanıt toplama planı, F.164 Veri Akış, Risk Analizi ve Örneklem Formuna işlenir ve kanıt toplama faaliyetlerinin türünü, kapsamını içerir. Kanıt toplama planı müşteriye veya sorumlu tarafa kesinlikle iletilmeyecektir.

Doğrulama ve kanıt toplama planları baş doğrulamayı tarafından saha ziyareti gerçekleşmeden önce onaylanmalıdır. Doğrulamayı, doğrulama planına göre doğrulamayı yapacak ve kanıt toplama faaliyetlerini kanıt toplama planına göre yürütecektir. Aşağıdaki durumların gerçekleşmesi durumunda doğrulama ve kanıt toplama planı revize edilir, değişikliklerden sonra doğrulama planı ve kanıt toplama planı baş doğrulamayı tarafından onaylanmalıdır.

- doğrulama faaliyetlerinin kapsamında veya zamanlamasında değişiklik;
- kanıt toplama prosedürlerinde değişiklik;
- kanıt toplamak için yer ve bilgi kaynaklarında değişiklik;
- önemli yanlış bildirimlere veya uygunsuzluklara yol açabilecek yeni risklerin veya endişelerin doğrulama süreci sırasında tanımlanması.

5.9 Sera Gazı Beyanının Değerlendirilmesi

Doğrulamayı, doğrulama sırasında meydana gelmiş olabilecek riskler ve önemlilik eşliğindeki değişiklikleri F.164 formu ile değerlendirecektir. Üst düzey analitik prosedürler uygulayarak F.266 Karbon Ayak İzi Hesaplama Formu ile sera gazı beyanını destekleyecektir.

Doğrulamayı önemli yanlış beyan tespit etmesi durumunda bu durumu değerlendirecek ve F.186 Doğrulamada Tespit Edilen Problemler Formu ile kayıt altına alacaktır.

- teknolojinin, ekipmanın ve ölçüm ekipmanının kurulumunun eksiksizliği de dahil olmak üzere projenin uygulanmasının kapsamı;
- Kriterlerdeki sınırlamalar ve varsayımlarla karşılaştırıldığında işletme özellikleri de dahil olmak üzere projenin işleyişi;
- kriterlerdeki herhangi bir gereklilik dahil, izleme planı ve metodolojisi;
- izleme planındaki, kurulu ekipmandaki veya temel çizgideki değişiklikler;
- sera gazı beyanı üzerinde önemli etkisi olan muhafazakarlık kararları;
- herhangi bir doğrulamanın sonuçları.

Dönemler, önceki dönemlerde herhangi bir değişiklikten dolayı kıyaslanamaz ise doğrulamayı sorumlu tarafın bu değişiklikleri açıklayıp açıklamadığını L.93 Soru Listesi ile değerlendirir.

5.10 Sahada Tespit Edilen Bulguların Değerlendirilmesi

Ofis ve/veya saha doğrulama faaliyetleri sırasında standarda aykırılık, hatalı bildirim veya uygunsuzluk tespit ettiğinde, konu F.186 Doğrulamada tespit edilen problemler formu ile işletmeye ivedilikle bildirilir. Form içeriği ile problemlerin takibi yapılır.

Doğrulama çalışmalarında tespit edilen bulguların (standarda aykırılık/hatalı bildirim/uygunsuzluk) kapatılması için süre 1 aydır. Bulgular 1 ay içerisinde kapatılmazsa doğrulama raporunda yer alır. Bulgular tek başına veya bir araya gelerek makul güven seviyesinin oluşmasına şüphe düşürüyorsa ya da engel oluyorsa envanter raporu doğrulanmaz. Ek olarak düzeltilebilir nitelikte ya da önemli hatalı bildirim içeren envanter raporları da doğrulanmaz.

Problem kapatıldıysa, yapılan aksiyona ilişkin kanıt belgeler işletmeden alınır ve forma yazılır. (ör;Tarihli eksik olan faturalar, ... İsimli exceller gibi)

Eğer tesisin yaptığı aksiyon sonucu problem kapatılmadıysa, raporun nihai yorumuna gelmeden önce yorum yapılır. Bu yorum yapılırken %5 olan önemlilik seviyeleri dikkate alınır.

Problemin sayısal olarak ifade edilemediği (sayısallaştırılmadığı), boyutu hakkında bilgi sahibi olunamadığı, yorum bile yapılamadığı durumlarda ise uygunsuzluk sonucu hatalı bildirim var denilir ve doğrulama yapılamaz.

Birden fazla hatalı bildirimin olması durumunda, bunların hepsinin önemsiz olmasına bakılmaksızın tamamı gözden geçirilir. Topluca önemlilik seviyesini geçip geçmediğinin kontrolü yapılır.

Doğrulama ekibi, doğrulama sırasında işletme tarafından düzeltilen tüm hatalı bildirimleri veya uygunsuzlukları, doğrulama kayıtlarında, düzeltilmiş olarak işaretler ve kaydeder.

İşletme kendisine bildirilen hatalı bildirimleri veya uygunsuzlukları düzeltmezse, doğrulama ekibi doğrulama raporunu sonuçlandırmadan önce söz konusu uygunsuzlukların veya hatalı bildirimlerin rapor edilen veriler üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla, işletmeden uygunsuzluğun veya hatalı bildirimin temel sebeplerini açıklamasını talep eder.

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN	SAYFA NO
		9/13

	CPC BELGELENDİRME MUAYENE VE DENEY HİZMETLERİ TİC. LTD. ŞTİ.			
	KARBON AYAK İZİ DOĞRULAMA PROSEDÜRÜ			
	Doküman	İlk Yayın Tarihi	Revizyon No	Revizyon Tarihi
	P.59	10.01.2022	04	03.01.2024

Doğrulama ekibi, düzeltilmemiş hatalı bildirimlerin, tek başına veya diğer hatalı bildirimlerle birlikte, rapor edilen toplam emisyonlar üzerinde önemli bir etkisi olup olmadığını belirler. Hatalı bildirimlerin önem seviyesini, değerlendirirken, hatalı bildirimin boyutunu, niteliğini ve meydana geliş sebeplerini dikkate alır.

5.11 Sonuç ve Taslak Görüş

Doğrulamayı topladığı kanıtlar, incelediği dokümanlar ve yaptığı analitik çalışmalar neticesinde aşağıdaki program türlerinden birinde doğrulama görüşü oluşturur.

Program A	Program B	Program C	Program D	Program E
Değiştirilmemiş	Niteliksiz	Pozitif	Tatmin edici	Pozitif
Değiştirilmiş	Nitelikli	Nitelikli pozitif	Yorumlarla tatmin edici	
Olumsuz	Olumsuz	Olumsuz	Yetersiz	Negatif
Görüş Yayınlamayı Reddetme				

5.11.1 Değiştirilmemiş Görüş

Aşağıdaki durumların sağlanması durumunda doğrulamayı değiştirmemiş görüş verecektir.

- malzeme emisyonlarını, çıkarmaları veya depolamayı desteklemek için yeterli ve uygun kanıt mevcutsa;
- kriterlerin malzeme emisyonları, uzaklaştırma veya depolama için uygun şekilde uygulanması;
- Kontrollerin etkinliği, doğrulamayıcının bu kontrollere güvenmeyi amaçladığı zaman değerlendirilmiş midir?

5.11.2 Değiştirilmiş Görüş

Değiştirilmiş görüş taslağı için sera gazı beyanı üzerinde önemli yanlış beyan olmamalıdır. Kriter gereklilikleri ya da kapsam sınırlamasından sapma olduğu zaman doğrulamayı doğrulama görüşünde ne tür değişiklik olduğunu ve bunun uygun olup olmadığını değerlendirir. Buna ek olarak değişiklik ile ilgili olarak aşağıdaki hususlarda değerlendirme yapar;

- Sera gazı beyanının kullanılabilirliğini ne ölçüde bozduğu;
- Sera gazı beyanı üzerindeki etkilerinin ne ölçüde belirlenebileceği;
- Sera gazı beyanının doğrulamayıcının görüşü ile birlikte okunduğunda bile yanıltıcı olup olmadığı veya yanıltıcı olup olmadığı.

Değiştirilmiş doğrulama görüşü, doğrulamayıcının sera gazı beyanı ile değerlendirildiğinde hedef kullanıcı ya da kullanıcıları sera gazı beyanındaki eksiklikler veya olası eksiklikler konusunda bilgilendirmelidir. Maddi olmayan bu eksiklikler aşağıdakilerle sınırlı kalmalıdır;

- Sera gazı beyanının belirli unsurları, sınıflandırmaları veya kalemleriyle sınırlı;
- sınırlanmış olsa bile, sera gazı beyanının önemli bir bölümünü temsil etmeyen;
- hedeflenen kullanıcının sera gazı beyanını anlaması için temel olmayan.

5.11.3 Olumsuz Görüş

Aşağıdaki durumlardan biri ya da birileri mevcutsa doğrulamayı olumsuz görüş bildirmelidir. Doğrulamayı sonuca ulaşırken sorumlu tarafın aynı zamanda önemli yanlış beyan ve ya uygunsuzluğu düzeltip düzeltilmediğini değerlendirir.

- değiştirilmemiş veya değiştirilmiş bir görüşü desteklemek için yetersiz veya uygun olmayan kanıt varsa; veya
- malzeme emisyonları, kaldırma veya depolama için kriterlerin uygun şekilde uygulanmaması; veya
- Doğrulamayı, kontrollere güvenmeyi amaçladığında bu kontrollerin etkinliği belirlenemez.

5.11.4 Görüş Bildirmekten Vazgeçme

Doğrulamayı görüş bildirmekten vazgeçebilmek için yeterli ve uygun kanıt elde edememiş olması ve tespit edilmemiş önemli yanlış bildirimlerin sera gazı beyanı üzerinde etkisinin önemli ve yaygın olması gerekmektedir.

5.12 Doğrulama Raporu

Doğrulamayı doğrulama çalışmalarının sonuçlanmasının ardından F.262 Doğrulama-Validasyon Raporu ile doğrulama raporunu oluşturur. Doğrulama raporu asgari olarak aşağıdakileri içermelidir;

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN	SAYFA NO
		10/13

	CPC BELGELENDİRME MUAYENE VE DENEY HİZMETLERİ TİC. LTD. ŞTİ.		
	KARBON AYAK İZİ DOĞRULAMA PROSEDÜRÜ		
	Doküman	İlk Yayın Tarihi	Revizyon No
	P.59	10.01.2022	04
			Revizyon Tarihi
			03.01.2024

- uygun bir başlık;
- bir muhatap;
- Sera gazı beyanının kriterlere uygun olarak hazırlanmasından ve adil sunumundan sorumlu tarafın sorumlu olduğuna dair bir beyan;
- doğrulamaya dayalı olarak sera gazı beyanı hakkında bir görüş bildirmekten doğrulayıcının sorumlu olduğuna dair bir beyan;
- sera gazı beyanını değerlendirmek için kullanılan doğrulama kanıtı toplama prosedürlerinin tanımı;
- doğrulama görüşü;
- raporun tarihi;
- doğrulayıcının konumu;
- doğrulayıcının imzası;
- sera gazı beyanının bir özeti;
- doğrulama kriterlerine atıf;
- doğrulama kapsamı.

5.13 BAĞIMSIZ GÖZDEN GEÇİRME

Bağımsız gözden geçirici doğrulamayı gerçekleştiren kişilerden farklı, bağımsız ve yetkin olmalıdır.

Doğrulama görüşü yayınlanmadan önce bir bağımsız inceleme çalışması gerçekleştirilecektir. Bağımsız gözden geçirme, bağımsız gözden geçiren tarafından belirlenen önemli sorunların (doğrulama görüşünü etkileyebilecek yanlışlık ve uygunsuzlukların), görüş yayınlanmadan önce çözülmesine izin vermek için doğrulama süreci sırasında da gerçekleştirilebilir. Bağımsız gözden geçirici çalışmasında F.219 Karbon Ayak İzi Bağımsız Gözden Geçirme Formu ile aşağıdaki maddeleri değerlendirecektir.

- ekip yetkinliklerinin uygunluğu;
- doğrulamanın uygun şekilde tasarlanıp tasarlanmadığı;
- tüm doğrulama faaliyetlerinin tamamlanıp tamamlanmadığı;
- doğrulama sırasında alınan önemli kararlar;
- görüşü desteklemek için yeterli ve uygun kanıtın toplanıp toplanmadığı;
- toplanan kanıtların doğrulama ekibi tarafından önerilen görüşü destekleyip desteklemediği;
- sera gazı beyanı ve doğrulama görüşü;
- doğrulamanın TS EN ISO 14064-3 kriterlerine göre gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği, aşağıdakiler de dahil olmak üzere:
 - 1) risk değerlendirmesi, doğrulama planı ve kanıt toplama planı, güvencenin amacını, kapsamını ve düzeyini ele alınmış mıdır;
 - 2) doğrulama için:
 - i) kanıt toplama faaliyetleri belirlenen riskleri ele alınmış mıdır;
 - ii) malzeme emisyonları, uzaklaştırmalar ve depolama için bir veri izi oluşturulmuş mudur;

Bağımsız gözden geçiren kişi, açıklama ihtiyacı ortaya çıktığında doğrulama ekibi ile iletişim kurmalıdır. Doğrulama ekibi ise bağımsız gözden geçiren tarafından dile getirilen endişeleri dikkate almalıdır.

5.14 DOĞRULAMA GÖRÜŞÜ

Doğrulayıcı, bir görüş yayınlayıp yayınlama veya bir görüşün verilmesini reddetme konusunda bir karar vermelidir. Görüş vermeye karar verildikten sonra Sonuç ve Taslak başlığının altındaki görüşlerden birini yayınlamalıdır.

5.14.1 Doğrulama Görüşü İçeriği

Görüş şunları içermelidir:

- Sera gazı ile ilgili faaliyetin tanımlanması (ör.;organizasyon, proje, ürün);
- Sera gazı beyanının kapsadığı tarih ve dönem de dahil olmak üzere sera gazı beyanının tanımlanması;
- Sorumlu tarafın kimliği ve sera gazı beyanının sorumlu tarafın sorumluluğunda olduğuna dair bir beyan;
- Sera gazı beyanını derlemek ve değerlendirmek için kullanılan kriterlerin tanımlanması;
- Sera gazı beyanının doğrulanmasının TS EN ISO 14064-3'e uygun olarak yürütüldüğüne dair bir beyan;
- Geçerliyse, güvence düzeyi de dahil olmak üzere doğrulayıcının vardığı sonuç;
- Doğrulayıcının vardığı sonuç;
- Görüşün tarihi.

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN	SAYFA NO
		11/13

	CPC BELGELENDİRME MUAYENE VE DENEY HİZMETLERİ TİC. LTD. ŞTİ.		
	KARBON AYAK İZİ DOĞRULAMA PROSEDÜRÜ		
	Doküman	İlk Yayın Tarihi	Revizyon No
	P.59	10.01.2022	04
			Revizyon Tarihi
			03.01.2024

Görüş, doğrulayıcının sorumluluğunu sınırlayan ifadeler içerebilir. Değiştirilmiş bir görüş için, görüş, değişikliğin nedeninin bir tanımını içerecek ve bu açıklamayı doğrulama raporunda, doğrulayıcının vardığı sonucun önüne yerleştirmelidir.

Doğrulayıcı, olumsuz görüşün nedenlerini doğrulama raporunda belirtecektir. Bir görüşün verilmesinden vazgeçildiğinde, doğrulayıcı kararın nedenlerini doğrulama raporunda belirtecektir. Değiştirilmiş bir görüş için doğrulama raporundaki görüş, değişikliğin nedeninin bir tanımını içermeli ve bu açıklamayı doğrulayıcının vardığı sonucun önüne yerleştirecektir.

5.14.2 Doğrulamadan Sonra Doğrulama Görüşün Etkileyecek Durumların Tespiti

Doğrulayıcı doğrulama görüşü yayınladığı tarihe kadar, yeterli ve uygun kanıtı elde etmelidir.

Bu tarihten sonra doğrulama görüşünü maddi olarak etkileyebilecek gerçekler veya yeni bilgiler keşfedilirse, doğrulayıcı konuyu mümkün olan en kısa sürede sera gazı birim müdürüne iletacaktır. Doğrulayıcı, diğer ilgili taraflara, keşfedilen gerçekler veya yeni bilgiler göz önüne alındığında, orijinal görüşe olan güvenin artık tehlikeye girebileceği gerçeğini de iletebilir. Sera gazı birim müdürü ve genel müdür ortaya çıkan durumu değerlendirdikten sonra konuyu müşteriye ve gerekirse program sahibine mümkün olan en kısa sürede mail ya da üst yazı ile iletcek, konuyu müşteriyle görüşerek doğrulama/doğrulama beyanının revizyon veya geri çekilme gerektirip gerektirmediğini değerlendirecektir. Doğrulama/doğrulama beyanı revizyon gerektiriyorsa, revizyon nedenlerinin belirtilmesi de dahil olmak üzere yeni bir süreç oluşturulur.

Tesise iletildikten sonra karbon ayak izi doğrulama raporunda bir hata tespit edilebilir. Bu durum, CPC iç tetkiklerinde kendi hatasının farkına varması, işletmenin doğrulama ekibinin hatasını tespit etmesi, doğrulayıcı kuruluş değiştiren işletmenin yeni doğrulayıcı kuruluşunun bir önceki doğrulayıcı kuruluşun hatasını fark etmesi, Bakanlığın mevzuatını veya standardın farklı yorumlamasıyla doğrulama raporunda değişikliğin olması ya da TÜRKAK'ın tespit etmesi şeklinde olabilir. Bu durumlarla karşılaşıldığı zaman, doğrulama ekibinde daha önce yer almamış yeni bir doğrulama ekibi kurulur. Hatanın boyutuna göre doğrulama faaliyetlerinde düzeltme yapılır ve ilgili müşteri bilgilendirilmesi yapılır.

6. DİĞER HUSUSLAR

6.1 İHTİLAFA

CPC tarafından verilen herhangi bir karara ihtilaf yazılı/e-mail ile yapılır.

6.2 İTİRAZ

Bir yaptırımın ardından herhangi bir doğrulama raporunun iptali ile ilgili olarak Sera Gazı Emisyon Raporları Doğrulanması Birimi/Sera Gazı Doğrulama Müdürü, tarafından verilen karara karşı çıkan bir imalatçının itirazı CPC dâhilinde oluşturulan İtiraz ve Şikâyet Komitesi'ne iletilir.

İtiraz başvurusu, ilgili yaptırımın alınışını müteakip 10 iş günü içerisinde yazılı yapılacaktır.

6.3 TEMYİZ

CPC tarafından verilen bir kararla ilgili CPC 'ye yetkilendiren Bakanlık aracılığıyla temyiz başvurusu imalatçı tarafından yapılabilir.

6.4 ANLAŞMAZLIKLAR

Türkiye Cumhuriyeti kanunları geçerli olacaktır. Tahkim yeri Ankara'dır. Tahkim dili Türkçe kabul edilecektir. Tahkim asliye mahkemesinde ve nihai temyiz mahkemesinde gerçekleştirilecektir.

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN	SAYFA NO
		12/13

	CPC BELGELENDİRME MUAYENE VE DENEY HİZMETLERİ TİC. LTD. ŞTİ.		
	KARBON AYAK İZİ DOĞRULAMA PROSEDÜRÜ		
	Doküman	İlk Yayın Tarihi	Revizyon No
	P.59	10.01.2022	04
		Revizyon Tarihi	03.01.2024

EK-1

Doğrudan ve Dolaylı Emisyon Kategorileri

DOĞRUDAN EMİSYONLAR	
1	Doğrudan sera gazı emisyonları ve uzaklaştırmaları
1.1	Sabit yakma kaynaklı doğrudan emisyonlar
1.2	Hareketli yakma kaynaklı doğrudan emisyonlar
1.3	Endüstriyel süreçlerden kaynaklanan doğrudan proses emisyonları ve uzaklaştırmaları
1.4	Antropojenik sistemlerdeki sera gazlarının sızması/kaçak oluşumu kaynaklı doğrudan emisyonlar
1.5	Arazi kullanımı, arazi kullanımındaki değişiklik ve ormancılık (LULUCF) faaliyetlerinden kaynaklanan doğrudan emisyonlar ve uzaklaştırmalar
DOLAYLI EMİSYONLAR	
2	İthal edilen enerjiden kaynaklanan dolaylı sera gazı emisyonları
2.1	İthal edilen elektrikten kaynaklanan dolaylı emisyonlar
2.2	İthal edilen enerjiden kaynaklanan dolaylı emisyonlar
3	Ulaşım kaynaklı dolaylı sera gazı emisyonları
3.1	Mal (kuruluşa gelen) taşımacılığı veya dağıtımından kaynaklanan emisyonlar.
3.2	Mal (kuruluştan giden) taşımacılığı veya dağıtımından kaynaklanan emisyonlar.
3.3	Personelin işe gidiş gelişleri kaynaklı emisyonlar.
3.4	Müşteriler ve ziyaretçilerin ulaşımı kaynaklı emisyonlar
3.5	İş seyahatleri kaynaklı emisyonlar
4	Kuruluş tarafından kullanılan ürünler kaynaklı dolaylı sera gazı emisyonları
4.1	Ürünün imalatı ile ilişkili olan satın alınan hammadde/mamul/yarı mamul vb. kaynaklı emisyonlar
4.2	Sermaye niteliğindeki varlıklardan (taşınır & taşınmaz) kaynaklanan emisyonlar
4.3	Katı ve sıvı atıkların bertarafı kaynaklı emisyonlar
4.4	Kiralanın ekipmanların (kuruluş tarafından) kullanımı kaynaklı emisyonlar
4.5	Danışmanlık, temizlik, bakım, kurye, bankacılık vb. hizmet alımları kaynaklı emisyonlar
5	Ürünlerin üretim sonrası kullanımı kaynaklı dolaylı sera gazı emisyonları
5.1	Ürünün kullanımı kaynaklı emisyonlar ve uzaklaştırmalar
5.2	Kiraya verilen ekipmanların (kuruluşa ait) kullanımı kaynaklı emisyonlar
5.3	Ürünün kullanım ömrünü tamamlamasından sonraki emisyonlar (arıtma, bertaraf, geri kazanım, vb.)
5.4	Yatırımlar kaynaklı emisyonlar
6	Diğer kaynaklardan ortaya çıkan dolaylı sera gazı emisyonları

HAZIRLAYAN	ONAYLAYAN	SAYFA NO
		13/13